



● **Labklājības ministre Ilona Jurševska (centrā) Livānu novada domē sarunā ar sociālā, nodarbinātības un citu dienestu darbiniekiem, Livānu novada domes priekšsēdētāju Andri Vaivodu (otrais no labās) un Saeimas deputātu Jāni Klaužu (pirmais no labās).** Foto: A.Šņepsts

11. februārī darba vizītē Livānos bija ieradusies LR labklājības ministre Ilona Jurševska. Ministre apmeklēja Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) Preiļu filiāles Livānu sektoru un tikās ar tā darbiniekiem. Pēc tam Livānu novada domē ministre tikās ar pašvaldības vadību un sociālo pakalpojumu sniedzējiem, Livānu slimnīcas, sociālā dienesta, bāriņtiesas, NVA speciālistiem. Sarunās piedalījās arī 10. Saeimas deputāts Jānis Klaužs.

Uzsākot sarunas, Livānu novada domes priekšsēdētājs Andris Vaivods uzsvēra, ka pašreizējā situācijā, kad palielinājusies nodokļu nasta, kad pieauguši elektroenerģijas un degvielas patēriņa tarifi, palielinājusies maksājumi par komunālajiem pakalpojumiem, paaugstinājušās pārtikas cenas, iedzīvotāji nonākuši ļoti smagā situācijā. Bet grūtākais posms vēl priekšā, sacīja domes priekšsēdētājs. «Uzskatu, ka valsts un valdība šobrīd neko nedara iedzīvotāju labā. Ja ģimene ar vienu, diviem vai trijiem bērniem, kurā abi vecāki strādā, nevar vairs samaksāt par siltumu, nevar, kā nākas, paēdināt savus bērnus, neskaitot pēdējos santimus, nerunājot par trūcīgajiem, valsti kaut kas nav pareizi pašos pamatos. Ja bez tam vēl tiek runāts par mērķdotāciju samazināšanu skolotāju algām, ja sākas lemsana par ģimenes pabalsta atņemšanu, tad iedzīvotājus pārņem bezcerība. Novada sociālais budžets pēdējo gadu laikā ievērojami palielinājies, strauji pieaudzis trūcīgo skaits, lielas summas tiek izmaksātas garantētā minimālā ienākuma nodrošināšanai, dzīvokļu pabalstiem. Šobrīd droši varu pateikt, ka pašvaldības šo valsti vēl tur,

un, tikai pateicoties to sakārtotībai un darbam uz vietām, ļoti prasmīgi apsaimniekojot līdzekļus, kopīgi turamies virs ūdens. Bet es nevaru prognozēt, kas notiks turpmāk, ja situācija vēl pasliktināsies. Kur valsti paliek no starptautiskajiem aizdevējiem saņemtā nauda, kādas bankas to apsaimnieko un kur tā nonāk, ja mūsu uzņēmējiem, kas vēl grib un spēj ķepuroties, nav nekādas palīdzības, bet gluži otrādi — nodokļu nasta nospiež vēl smagāk?» novada reālās ainas skarbumu raksturoja domes vadītājs.

Novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Ginta Kraukle prezentācijā iepazīstināja ar novadu, īpašu uzmanību pievēršot sociālajai jomai. Dažu gadu laikā piecāršojies sociālā dienesta darba apjoms, jo aizvien vairāk kļūst to iedzīvotāju, kam vajadzīga palīdzība. Problēmu cēlonis ir liels bezdarba apjoms, tas, ka bērni palikuši bez ģimenes, jo vecāki strādā ārzemēs, nelegālā nodarbinātībā, kā arī dažāda veida atkarības. Daļa cilvēku nonākusi grūtībās tāpēc, ka trūkst uzņēmības, zuduši tikumi, vērtības. Sociālajā dienestā ik dienas nākas sastapties arī ar tādu sabiedrības daļu, kas nespēj, negrib vai nemāk cīnīties par savu dzīves apstākļu uzlabošanu. Ginta Kraukle pastāstīja arī par Livānu slimnīcu, ko izdevies pasargāt no slēgšanas, par alternatīvās aprūpes centru «Rožlejas», kas drīzumā sāks darboties, par klasi bērniem ar īpašām vajadzībām Livānu 1. vidusskolā, par sadarbību sociālo jautājumu risināšanā ar biedrību «Baltā māja», par to, kā tiek izmantota Latvijas Sarkanā Krusta, Eiropas pārtikas programmas palīdzība, par vietējo «kartupeļu programmu», kuras laikā trūcīgie iedzīvotāji tika aicināti ar pašvaldības atbalstu izaudzēt savai iztikai kartupeļus.

NVA Preiļu filiāles Livānu sektora vadītāja Antra Šolka iepazīstināja ministri ar situāciju nodarbinātības jomā. Bezdarba rādītāji Livānu novadā 2010. gada otrajā pusē samazinājās. Pērnā gada janvārī bezdarba līmenis Livānu novadā sasniedza 20,4 procentus no darbaspējīgo iedzīvotāju skaita. Gada beigās šis rādītājs bija 17,9 procenti, bet šogad janvārī jau sasniegti 18 procenti. Brīvo darba vietu skaits novadā pašlaik svārstās 3 — 12 vakanču robežās. Februāra sākumā saņemta ziņa par kolektīvu atbrīvošanu no darba, jo ķieģeļu ražošanas uzņēmumā no 20 strādniekiem atbrīvoti 18. Lielāko daļu bezdarbnieku sastāda cilvēki, sākot no 40 gadu vecuma, kā arī jaunieši. Antra Šolka izteica arī pateicību novada domei par atbalstu tā sauktās simtlatnieku programmas realizēšanā. Cilvēki izjut reālu palīdzību, izmantojot iespēju nopelnīt, strādājot nekvalificētos darbos. 2009. gada rudenī, uzsākot līdzdalību šajā projektā, novadā bija izveidotas 235 darbavietas, bet jau 2010. gadā to skaits palielinājās līdz 357 darbavietām. Kopumā līdz šim laikam projekta ietvaros tikuši nodarbināti 812 cilvēki, katrs no tiem pusgada laikā ik mēnesi saņēma 100 latus, kas bija ievērojams atspāids krīzes situācijā. Vidēji mēnesī simtlatnieku programmā nodarbināti 179 — 234 bezdarbnieki. Lielākoties cilvēki ir strādātgrīboši un apzinīgi, bet tiem, kas nevēlējās kārtīgi strādāt, nācās vietu atdot citiem, stāstīja Antra Šolka. Pieprasījums no bezdarbnieku puses pēc darbavietām simtlatu stipendijas programmā ir ļoti liels, diemžēl finansējums šai programmai sāk samazināties. Antra Šolka uzsvēra, ka sakarā ar lielo bezdarba līmeni atteikties no šīs programmas būtu pārāgi.

Turpinājums 11. lappusē.

Saruna ar ministri, lietas saucot īstajos vārdos

Sākums 2. lappusē

Gan viņa, gan klātesošie sociālie darbinieki pievērsa uzmanību tam, ka novadā, kā arī valstī kopumā pieaug ilgstošo bezdarbnieku skaits. Līdz šim Līvānu novadā tādi bija vidēji 500 — 600, bet jaunākās ziņas rāda, ka to skaits jau palielinājies līdz 905, — vairāk nekā puse no kopējā bezdarbnieku skaita. Situācija ir tāda, ka cilvēki šobrīd cinās par izdzīvošanu, tāpēc paldies ministrei, ka viņa aizstāv pensijas, pabalstus. Antra Šolka aicināja pievērst uzmanību arī tam, ka stipendiāta darbos nostrādātajam laikam vajadzētu tikt ieskaitītam sociālās apdrošināšanas stāžā.

Labklājības ministre Ilona Jurševska, kuras bērniība un skolas gadi aizritējuši Līvānos, gan atzina, ka pēc viņas novērojumiem, pilsēta pēdējā laikā piedzīvojusi daudzas pozitīvas izmaiņas, kas liecina, ka pašvaldība izdarījusi ļoti daudz. Athbildot uz līvāniešu paustajām bažām par bezdarbu un citām lietām, kas izraisa sociālo spriedzi, ministre stāstīja, ka simtlatu programma tiek vērtēta diametrāli pretēji. Vieni to uzskata par vajadzīgu, otri no-

liedz, uzskatot, ka tādējādi tiek kropļots darba tirgus. Cilvēki nevēlas strādāt par minimālo darba algu, jo, atskaitot no tās nodokļus, saņemtā summa kļūst stipri līdzīga stipendiātu darbos nopelnītajiem 100 latiem, taču pirmajā gadījumā no darbinieka tiek pieprasīts kvalificēts darbs un pilna slodze, bet simtlatniekiem darba nosacījumi ir stipri elastīgāki. Simtlatu stipendijas programma izstrādāta sadarbībā ar Pasaules bankas ekspertiem, ņemot vērā citu valstu pieredzi, kas gūta iepriekšējās krīzēs — trīsdesmitajos gados, «lielās depresijas» laikā, un ne jau Latvija to pati izdomāja. Tā ir programma krīzes seku pārvarēšanai.

Programma turpināsies līdz gada beigām, tomēr finansējums tai pakāpeniski tiks samazināts, un stipendijas apmērs no 100 latiem saruks līdz 80 latiem mēnesī. Ilona Jurševska informēja, ka tiks atsākta pagaidu algoto sabiedrisko darbu programma, tomēr ne tik lielā apjomā, kādā būtu nepieciešama. Viņa arī atzina, ka iedzīvotāju nodarbinātība nav īsti Labklājības ministrijas pārziņā, par to būtu jāgādā Ekonomikas ministrijai. Ekonomikas

ministrijas redzējums vienlaikus ir arī valsts redzējums par to, kādā virzienā valsts attīstās. Vai darba spēks jāsagatavo tikai tādās profesijās, kas strādā eksportam? Par iekšējo tirgu nemaz netiek runāts.

Kā var novērtēt valsts politiku nodarbinātības jomā? — jautāja Saeimas deputāts Jānis Klauzs. Viņš uzskata, — tādas nav vispār. Tam piekrita arī labklājības ministre. Makroekonomiskie rādītāji ir skaisti, eksports pieaug, bet valsts ekonomiku nevar attīstīt, neveidojot darba vietas iekšējā tirgū. Tā ir visas Eiropas problēma, jo inovācijas pēc savas būtības ir orientētas uz optimizāciju, modernizāciju un izmaksu samazināšanu, līdz ar to samazinās arī darba vietu skaits. Piemēram, lielākajās mašīnbūves rūpniecās strādā sievietes, kas apkalpo kompjūterus. Tiklīdz tiek ieviestas jaunas tehnoloģijas, tā darba spēks nav vajadzīgs. Viss tiek orientēts uz modernizāciju, uz eksportu, par valsts iekšējo situāciju darba tirgū neviens nedomā, un mēs varam runāt tikai par subsidētām darba vietām, — pauda ministre. Ir brīvas darba

rokas, bet tām nav pielietojuma iekšējā tirgū. Cilvēki ir spiesti pamest valsti, meklējot darba iespējas ārzemēs.

Andris Vaivods tam piekrita, atgādinot, ka monopolizācija izspiedusi vietējos, mazos uzņēmumus, bet partikas ražošanā mazos ražošanas un pārstrādes uzņēmumus izspieda Partikas un veterinārais dienests ar pārāk augstām prasībām un lielām soda sankcijām. Uz vietas, konkrētā apvidū saražotai precei ir jābūt lētākai, tai piemērojami mazāki nodokļi, kā tas ir daudzviet pasaulē. Mūsu valstī nedarbojas nodokļu, atalgojuma, naudas apgrozījumu līdzekļu politika.

Nav taisnība, ka valstij nav naudas. Valstij nav saimnieka, skarbus vārdus teica Jānis Klauzs.

Vietējie domes speciālisti pauda gandarījumu par labklājības ministres pūlēm, aizstāvēt sociālās pozīcijas budžetā un jāatāja, kas notiks ar astoņus latu lielo ģimenes valsts pabalstu, par ko bažas pauduši daudzi vecāki. Ministre paskaidroja, ka 11 miljoni latu šajā pozīcijā ir samazināti, taču šis pabalsta veids tikšot aizstāvēts līdz pēdējai iespējai. Diemžēl sociālais budžets strauji izsīkstot. Tieši tāpēc

pašlaik nav iespējams apmierināt tādas vajadzības, kas saistītas ar priekšlaicīgu pensionēšanos cilvēkiem, kuri strādājuši kaitīgos darba apstākļos un maksājuši paaugstinātu sociālo nodokli.

Tādu stāvokli nedrīkst pieļaut, tas grauj ticību valstij, — kaitīgos apstākļos strādājušo pensionāru intereses aizstāvēja Jānis Klauzs.

Līvānieši aicināja ministri visas strukturālās reformas vispirms «sākt no augšas», nevis no reģioniem. Ministre gan atzina, ka Labklājības ministrija ir piemērs tam, kā optimizēt pārvaldi, jo vakanču šajā ministrijā nav un arī atalgojuma fonds ir mazāks nekā citām ministrijām.

Tika pārrunāti arī vairāki citi jautājumi, — par audžuģimeņu kustību un valsts atbalstu tām, kas pašlaik ir pārāk maza, ņemot vērā, cik bērnu audžuģimēnē uzņemts, par bezdarbnieku pārkvalifikācijas nodarbībām un tamlīdzīgi. Ilona Jurševska apmeklēja Līvānu 1. vidusskolu, kurā mācījusies un alternatīvās aprūpes centru «Rožlejas» Rožupes pagastā.

L.Rancāne